יוצאים לשינוי

עזיבת החברה החרדית
על הרצף הזהותי-דתי

אדר אניסמן
היציאה מהחברה החרדית: יום עיון, 12.11.2026

רקע

חרדי לשעבר - אני טכנית.

אני לא יוצא, כי אני לא חילוני. 'יוצא מהחברה החרדית' אפשר לקרוא ככה, אבל אני לא יוצא קלאסי.

סוג של ביקרתי שם [בחרדיות] 15 שנה. כי אף פעם המשפחה שלי לא היתה חרדית. אפילו שעברתי בטופ של הישיבות הליטאיות. לא נראה לי שזה המקרה הרגיל.

מאיפה התחלנו?

הרקע למחקר

הפרופיל של היוצאים המוכרים לארגונים שונה מהותית מהפרופיל העולה מנתונים מייצגים

מיהם העוזבים? (תזכורת)

ציר העבר

כ-45% מהזרם הספרדי (לעומת כ-20% ספרדים בקרב חרדים מבית)

כ-70% לפחות הורה אחד ממוצא מזרחי (הם או הוריהם ילידי אסיה וצפון אפריקה)

קרוב ל-30% יציאה – זרם ספרדי וחב"ד

2 מתוך 3 מגיעים ממשפחה עם לפחות הורה אחד מצטרף (הערכה)

פחות מ-10% יציאה – זרם ליטאי-אשכנזי וחסידי

3 מתוך 4 מגדירים את עצמם דתיים או מסורתיים-דתיים

חוסר התאמה בין מי שמגדירים את הבית כחרדי למי שהם בוגרי חינוך חרדי

מקור: מפקד 2022, בני 25-44

מטרות המחקר

אפיון הקבוצות

01 האם יוצאים דתיים דומים יותר לחרדים? ליוצאים לא-דתיים? או משהו אחר?

02 יש דתיים שמגיעים לארגונים - האם ניתן לאפיין את מי שלא מגיע?

03 אפיון מסע היציאה של מי שאינם מגיעים: מה דומה ומה שונה?

04 אפיון הצרכים, המענים הנדרשים והחסמים להגעה לארגונים.

שיטת המחקר

נתונים מייצגים

השוואות ע"ב גיל, מקור נתונים, מידת דתיות, זרם, מוצא

סקרים

קבוצת אייפאנל כקבוצה הראשית, יוצל"ש כהשוואה

ראיונות

כ-60 מרואיינים, דגימת כדור שלג + שותפים חרדים

מיהו חרדי?

01 מי שתופס את עצמו כשייך לחברה החרדית

02 מי שהוא חלק מקהילה חרדית

03 מי ששולח את ילדיו לחינוך החרדי

מיהו חרדי?

01 מי שתופס את עצמו כשייך לחברה החרדית

מהותי ושיטת זיהוי: הגדרה עצמית

02 מי שהוא חלק מקהילה חרדית

זיהוי בנתונים: שכונות חרדיות· **מהותי:** השתייכות לקהילה, משק הבית ובן או בת הזוג

03 מי ששולח את ילדיו לחינוך החרדי

זיהוי בנתונים: נתוני חינוך · **מהותי:** הקוים שדרכם החברה החרדית מגדירה את עצמה

הגדרה עצמית - נקודות ההכרעה

הגדרה עצמית - נקודות ההכרעה

01 האם מתאים לי הנתיב שבחרו עבורי?

קשר טוב עם המשפחה

איכות הקשר אינה קשורה במידת הדתיות אלא ברקע של ההורים

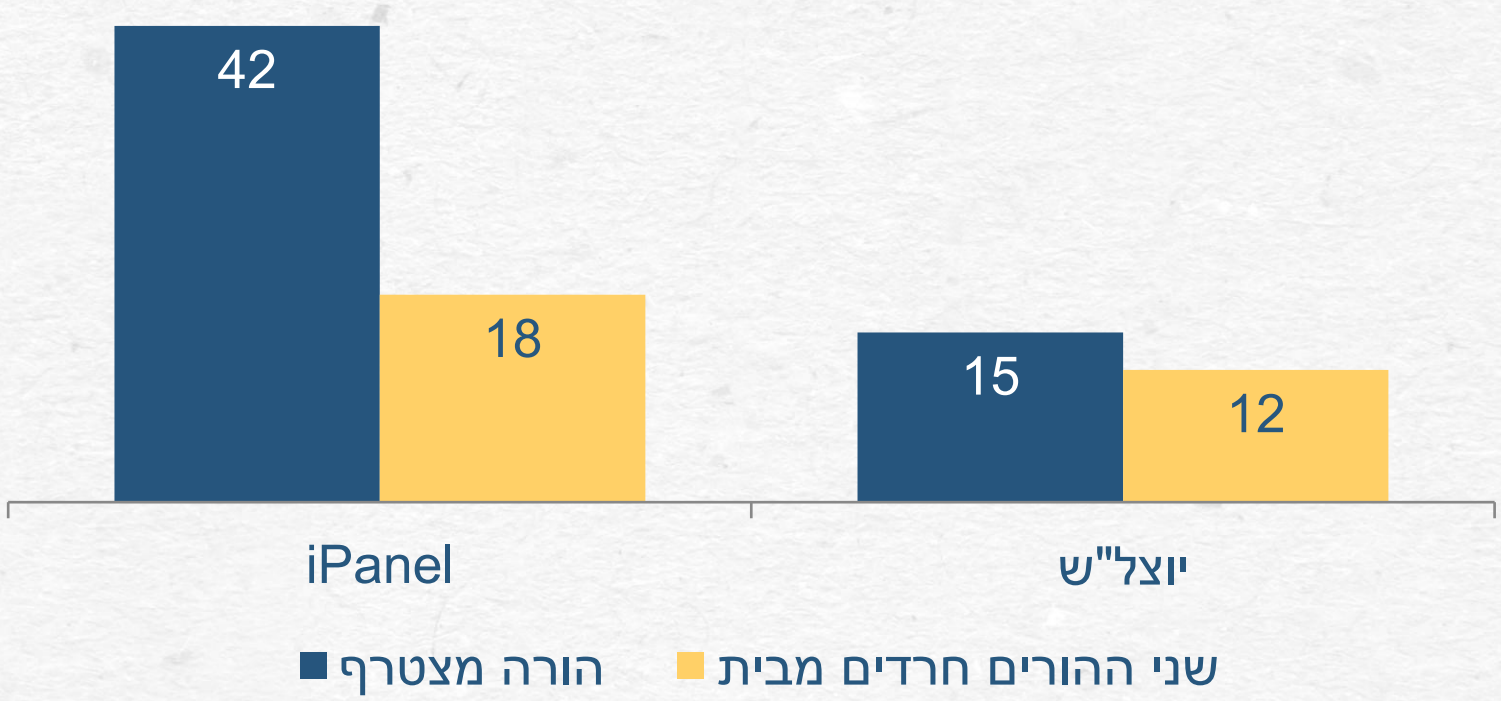

יש לי קצר איתם. קצת מפריעה לי ההתנהגות שלהם. קצת הרבה. מערכת יחסים מאוד פרווה. אין יותר מדי חיכוך. פשוט ההורים שלי, הם רוצים לחיות את החיים שלהם בשקט.

הגדרה עצמית - נקודות ההכרעה

01 האם מתאים לי הנתיב שבחרו עבורי?

02 שידוכים – האם אמצא מישהו כמוני? האם אמצא אהבה?

> **ההורים שלי פחות אהבו את בן הזוג שבחרתי כי הוא לא מספיק חרדי ביניהם**. [...] התחתנו בשידוך, בהתחלה יצאנו חודשיים וזה לא הסתדר עם ההורים. **אחרי שנתיים יצאנו שוב בכוחות עצמנו, ואז כבר ההורים הבינו שאנחנו רוצים להתחתן**, שידוך עם טוויסט.

נשואים לבעלי רקע חרדי

קיים קשר בין תזמון היציאה לבין זהות בן או בת הזוג

סה"כ

17%

נשואים לבן או בת זוג
חרדי מבית

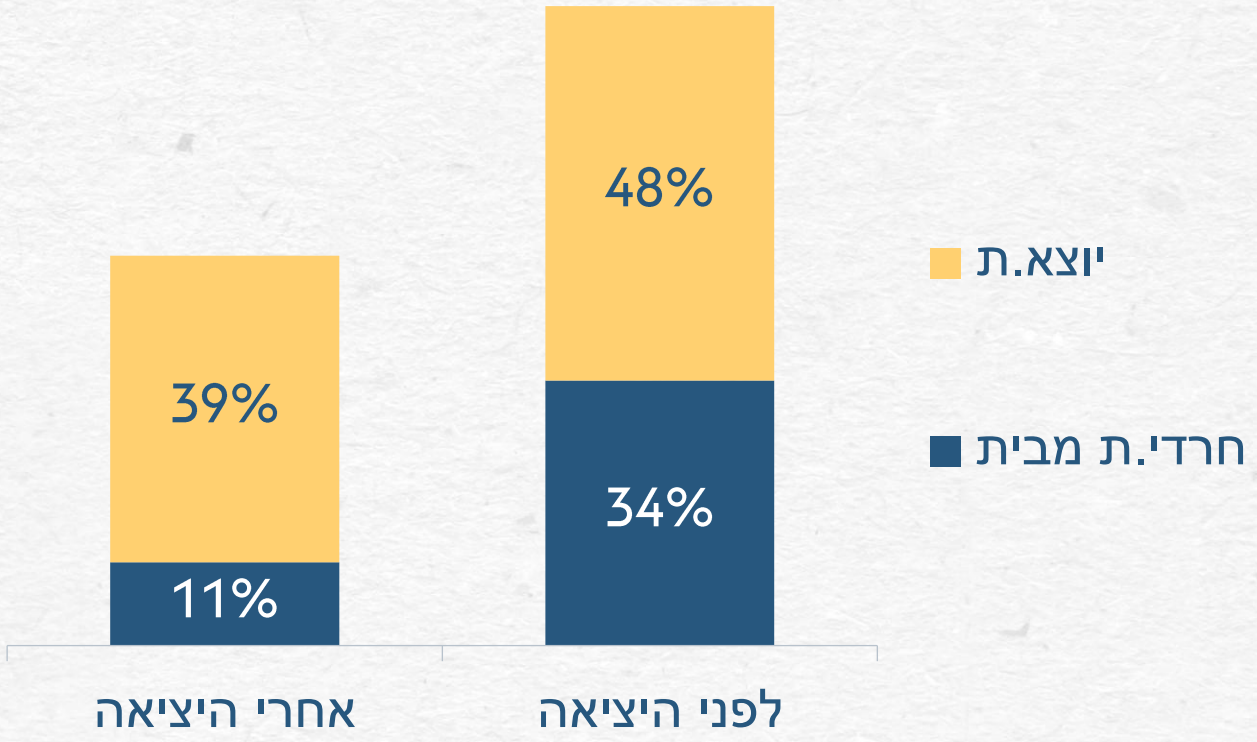

הגדרה עצמית - נקודות ההכרעה

01 האם מתאים לי הנתיב שבחרו עבורי?

02 שידוכים – האם אמצא מישהו כמוני? האם אמצא אהבה?

03 לאיזה מוסד חינוך אשלח את הילדים?

04 מה אני עושה כשהחוויה של ילדי בבית הספר שלילית?

בני הזוג לפני היציאה ואחריה

ציר ההווה וציר העבר

11 מרואיינים (20%) יצאו כזוג או הפכו לזוג מעורב כאשר אחד מבני הזוג התחיל בתהליך יציאה אחרי הנישואין.

החלטה משותפת

החלטה משותפת של בני הזוג לצאת

יציאה בעקבות בן/בת הזוג

אחד מבני הזוג אינו מעוניין להישאר חרדי, השני אינו מעוניין לפרק את הזוגיות

זוגות מעורבים

אחד מבני הזוג יוצא, השני נשאר על הרצף החרדי

מוסד החינוך כנקודת המפנה

לא ראיתי את עצמי יוצאת מהחרדיות. היה לי טוב איפה שהייתי. לא הרגשתי שאני צריכה לעשות שינוי בחיים. בעלי משך לכיוון, הוא לא אהב שם, הוא סבל מהמסגרות. [...]

בית יעקב זה היה השלב של השינוי. היו הרבה דברים בבי"ס של הבנות שהוא לא סבל אותם. הוא התעצבן עליהם, הוא כעס עליהם. חוויות לא נעימות, זה לא [הילדה] - זה אמא שלה. אירוע מכונן מבחינת ההבנה שלו, עד כמה הוא לא יכול לספוג את זה יותר. **הזכיר לו הרבה דברים, איך חינכו אותו במסגרות הלימוד והוא סבל מזה מאוד.**

הבחירה במוסדות החינוך החרדים

לא יודע איך להגדיר את עצמי. **מגדיר את עצמי חרדי מודרני אבל לא יודע בפועל**, חי את העולם החרדי אבל לא בכל הנוקשות שלו. **מה ששם אותי במסגרת החרדית זה שאני אשלח את הילדים למסגרות חרדיות.**

חרדי לשעבר – אני חושב שההבדל היחיד בסוף זה קצת נראות וחינוך. נראות זה כיפה, איזה כיפה שם הבנאדם סרוגה או יותר מזכירה את הכיפה של החרדים. לבוש יותר מרובע מאשר דתי לאומי וחינוך – לאן הוא שולח את הילדים שלו להתחנך, אם חרדי או דתי או חילוני.

חינוך הילדים

ילדים בחינוך החרדי בכיתה א'

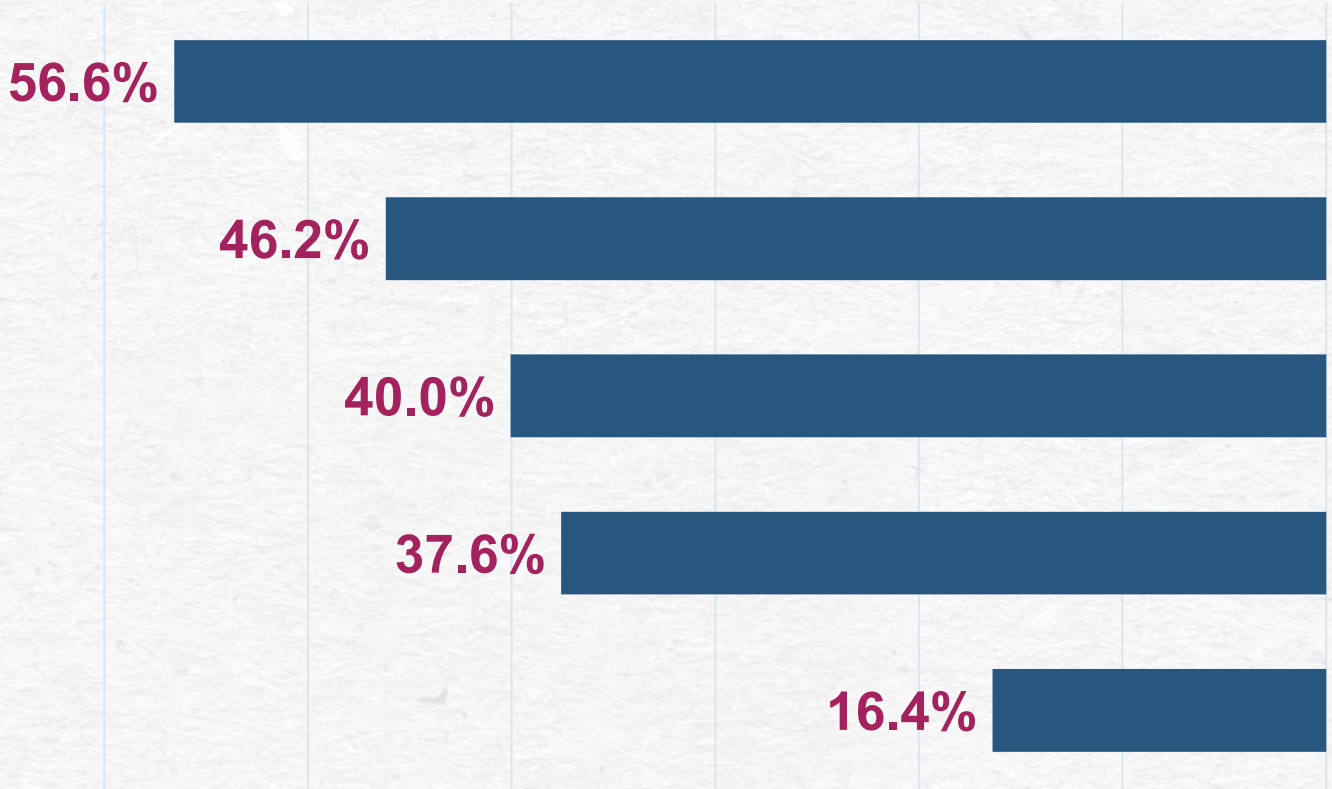

יש ילד במוסד בפיקוח חרדי

יש ילד במוסד מסווג חרדי

כל הילדים במוסד מסווג חרדי

בני 40-44 שכל הילדים במוסד מסווג חרדי

לא דתיים שכל הילדים במוסד מסווג חרדי

מקור: מפקד 2022 וקובץ תלמידים ומוסדות – הורים בני 25-44

חינוך הילדים

60% בחרדי

כאשר הילד נולד לפני היציאה

20% בחרדי

כאשר הילד נולד לאחר היציאה

הגורם המשפיע ביותר: זהות בן/בת הזוג

90% מהנשואים לבן/בת זוג חרדי שולחים למוסד חרדי ($p<0.001$)

כל שנה מאז היציאה מורידה את הסיכוי לשלוח למוסד חרדי ב-10% ($p=0.02$)

מקור: סקר iPanel וסקר יוצל"ש - הורים לילדים ביסודי, סוג בית הספר לפי דיווח ההורה.

חסמים, אתגרים ומענים

01 זהות כיוצא
מידת דתיות כיום

02 תפיסות בנוגע ליוצאים
גיל (וותק יציאה) ומידת דתיות כיום

03 קשיים רגשיים (בדידות ודיכאון)
גיל, סטטוס משפחתי, שני הורים מצטרפים

04 קשר עם המשפחה
מגדר, שני הורים מצטרפים

05 בני משפחה יוצאים
זרם חרדי, הורים מצטרפים

על ציר הזהות בהווה ובעבר

במה אני שונה מול חרדי לשעבר? שאלה טובה, רוב החברים שלי הם כאלה. מי שהיה איתי דווקא בנצח.

הבית שאני באתי ממנו הראה לי את כל הצדדים של העולם, לא חסם אותי מכלום, היה פתוח והראה לי מה נכון ומה לא נכון, הראה את הצדדים הטובים בדת. בניגוד לחברים אחרים שהכל היה בכפייה, בהעמסה. אתה חייב לשמור שבת, אתה חייב לקום לתפילה. היה לאבא שלי את החייב אבל הוא ידע לעבד אותו, להראות את הצד השני. אתה יכול לנסות הכל.

סיכום

01 האם יוצאים דתיים דומים יותר לחרדים או ליוצאים לא-דתיים?
← **תלוי איזה יוצאים דתיים**

02 יש דתיים שמגיעים לארגונים - האם ניתן לאפיין את מי שלא מגיע?
← **לא דת, אלא קבוצת מאפיינים שתלויה גם בעבר החרדי וגם בזהות בהווה**

03 אפיון מסע היציאה של מי שאינם מגיעים: מה דומה ומה שונה?

04 אפיון הצרכים, המענים הנדרשים והחסמים להגעה לארגונים

יוצאים לשינוי

תודה

adar@leshinuy.org